

Discografia catalana de música clàssica per a 2012

per Albert Ferrer Flamarich

Tot i la crisi econòmica i la dràstica reducció del finançament i el suport públics, l'afany de les empreses discogràfiques catalanes no minva en un any farcit d'efemèrides dels nostres compositors: els cinc anys de la mort de Matilde Salvador (1918-2007), els vint-i-cinc anys de la mort de Frederic Mompou (1893-1987) i de Manuel Blancafort (1897-1987), el cinquantè aniversari de la mort de Ricard Lamote de Grignon (1899-1962) i d'Eduard Toldrà (1895-1962), i dos centenaris, el de la mort de Joaquim Malats (1872-1912) i el del naixement de Xavier Montsalvatge (1912-2002). El repàs següent es divideix en dos blocs: el de la recuperació i el dels aniversaris.

Recuperació de patrimoni: Martí i Cristià...

La mà de Guido va ser una de les editores pioneres en la recuperació del patrimoni hispànic quan les activitats discogràfiques i musicològiques a l'Estat distaven de l'operativitat actual. La integritat i la persistència li han reportat èxits com els enregistraments recents: els quartets de Josep Teixidor i les obres pianístiques de Baltasar Samper i Josep Martí i Cristià (Ref.: LMG 2102. 62 minuts).

Absent de l'Enciclopèdia de la Música catalana, valenciana i balear editada per Edicions 62 en onze volums, Martí i Cristià (1884-1918) va ser un dels hereus destacats de l'escola pianística vuitcentista entre les generacions de Pedrell i Granados (mestres seus) i la següent de Mompou. El compendi d'*Impressions* d'aquest darrer i les *Recordances de la joventut* de Martí i Cristià comparteixen la nostàlgia per un temps pretèrit, alguna derivació en el llenguatge i un caràcter aforístic també perceptible a *Siluetes*. Són obres d'inspiració melòdica, amb superposicions de plans sense complexitats excessives i amb textures lleument disgregades. El seu llenguatge és hereu del Romanticisme (de Beethoven a Schumann i Chopin), però conté miratges del primer Debussy (*Tres preludis*), de Granados (*En el patí*), d'Albéniz (la jota *Pamplona*) i girs harmònics personals. Daniel Blanch al piano demostra adequació

estilística i sensibilitat i signa un dels dos textos de la carpeta. L'altre és de Claudi Cuchillo, president de l'associació d'amics del compositor fundada el 2010.

la guitarra de Ferran Sor...

Tritó prossegueix l'edició del corpus per a guitarra sola de Ferran Sor (1781-1839). Ho fa amb la Primera i la Tercera de les seves quatre sonates i dues de les quinze fantasies, la majoria construïdes a partir d'una introducció i un tema amb variacions, com és el cas de les *Op. 7* i *Op. 20* (Ref.: TD0085. 62 minuts).

La *Sonata núm. 1 «Gran solo» Op. 14* i la *Fantasia en Do Op. 7* recorden Scarlatti o el pare Soler en les modulacions i l'aparent espontaneïtat del caràcter improvisador i de la variació natural de l'època. Es tracta d'una llibertat per a l'interpret que Giuseppe Carrer assumeix amb una guitarra Lacôte construïda a París el 1840 en una prestació elegant i solvent. Aconsegueix equilibri entre galanteria, tendresa i simple «*joie de vivre*». El so és una combinació de llisor i brillantor arrodonit per un fraseig delicat i mal·leable al caràcter de minuet, al lirisme dels passatges lents o als gràcils *allegri*. Igualment bones són la captació de so i l'edició amb unes orientatives notes de carpeta de Josep M. Mangado, de la Societat Sor de Barcelona.

i un mestre polivalent: García Morante

Manuel García Morante protagonitza un disc (Ref.: TD0065. 63 minuts) com a arranjador, compositor i pianista acompanyant de Victòria dels Àngels. Com a arranjador ho és en les harmonitzacions de cançons populars catalanes que la soprano canta amb l'Orquestra de Cadaqués dirigida per Edmon Colomer, en la presentació oficial del conjunt instrumental el 26 d'agost de 1988 a l'església de Cadaqués. Com a acompanyant i compositor ho és a *Exclamaciones*, basada en textos de santa Teresa de Jesús. Es tracta d'una obra mística i refinada, d'inèrcia aforística basada en una vocalitat que estilitza la declamació i un essencialisme pianístic que remet a Mompou. L'enregistrament també és

significatiu: l'estrena de l'obra, el 14 de juliol de 1989 al monestir de Sant Cugat del Vallès. Victòria dels Àngels en ambdues obres desborda l'excel·lència: dicció pulcríssima i una expressivitat cisellada per l'elegància i delicades inflexions.

L'edició segueix els paràmetres habituals de Tritó, però les notes crítiques de Jaume Comellas incideixen superficialment i amb retòrica en la reciprocitat de l'art i l'artesania. No ajuden a assimilar les obres, en particular el *Quartet a Picasso*. Aquest, dividit en tres moviments i interpretat pel quartet Glinka, presenta una complexitat de textura i violentes densitats altament enrarides i mòrbides. García Morante hi combina la verticalitat germànica d'arrel expressionista, lírica i weberiana, amb un bellíssim ús de l'horitzontalitat mediterrània en el color i els efectes melòdics, en què no falten *ostinati* rítmics i fortes tensions.

Aniversaris: de Matilde Salvador...

El proper 5 d'octubre es compliran cinc anys de la mort de la compositora valenciana Matilde Salvador (1918-2007). L'efemèride justifica la repesca de l'enregistrament d'alguns dels seus cicles de cançons a càrrec de Columna Música (Ref.:ICM0166. 53 minuts), que complementa les *Canciones de Nana y desvelo*, editades pel mateix segell en un doble compacte dedicat a dones compositoras espanyoles del segle XX. Són partitures fidels a una estètica gens artificiosa, emfàtica o efectista. Es basen en la modalitat i la tonalitat, amb un accent personal en què la melodia és un fonament lliure per la seva nuesa. És a dir, són senzilles i sense desenvolupaments; transparents i equilibrades, essencials, concises: per això els vincles amb Mompou no són escassos.

La prestació d'Isabel Monar, acompanyada pel notable Mac McClure al piano, no és idònia tècnicament: la veu sembla apagada, sense *squillo*, ocasionalment calada i amb oscil·lacions de les notes. N'hi ha prou amb l'inici del compacte per a comprovar-ho. En mereixen elogi, però, la diafanitat de la línia de canora i l'exactitud de la dicció. Les notes de carpeta resulten insubstancials per a aprofundir el contingut i la gestació de cicles de cançons com *Voces de otra orilla*, *Els asfòdels* i *Cinc cançons de bres*.

de Mompou...

D'altra banda, La mà de Guido va establint una integral Mompou que inclou *Cants màgics* (LMG 2050) i *Cançons i danses* i *Ballet* (LMG 2059). Ara hi afegeix els compendis de *Preludis* i *paisatges* (LMG 2109. 74

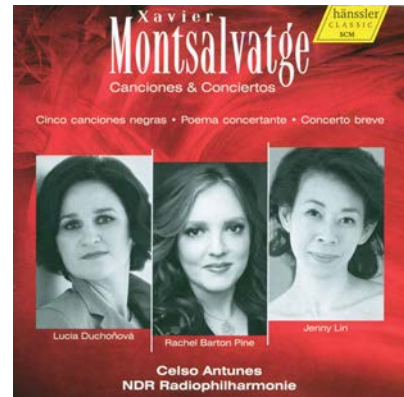
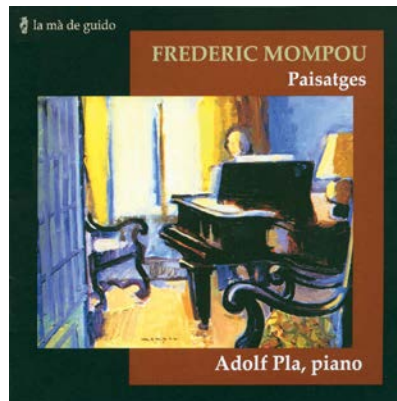
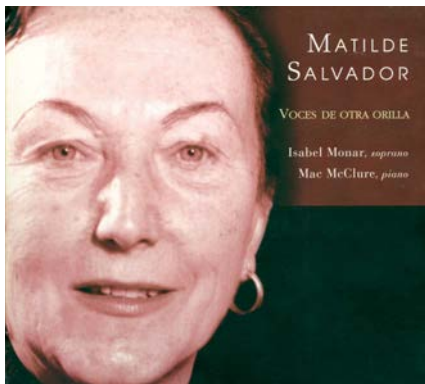

minuts), que comparteixen la nostàlgia per un temps pretèrit i presagis de la *Música callada*; «Souvenirs de l'Exposition» és la més aforística i irònica del catàleg de Mompou. Són composicions d'inspiració melòdica dolçament sonora a la recerca de la màxima expressivitat amb els mínims mitjans, amb superposicions de plans sense complexitats excessives i unes textures subtilment disgregades.

L'especialista en Modernisme i pianista d'aquesta integral del segell vallesà, Adolf Pla, demostra adequació estilística i sensibilitat. El seu fraseig revesteix les obres amb una suggestiva profunditat a mig camí entre l'emotivitat continguda i la reflexió. A més, en signa les notes de la carpeta. Les «Variacions sobre un tema de Chopin», que participen del plantejament lleument romàntic dels *Preludis*, complementen aquest disc editat amb el suport de l'associació de duu el nom el compositor.

de Montsalvatge...

Sense dubte, la de Montsalvatge serà l'efemèride amb més repercussió de les citades. La fundació creada pels seus fills i dirigida pel crític i gestor cultural Antoni Colomer ha desplegat un programa d'activitats envejable en una normalitat cultural tan estranya com escassa a

Catalunya, en aquests temps i en efemèrides musicals semblants.

Entre les moltes iniciatives promogudes, cal citar la interpretació de la seva obra en diferents festivals i temporades de concerts a Catalunya, a Espanya i a l'estranger (des de Viena fins a Nova York). A més, també ha contribuït a l'edició de tres monografies i d'un documental, signat per Jesús Elvira, emès per TV3 i TVE. Així mateix s'ha organitzat una exposició commemorativa al palau Robert, de Barcelona, que enguany viatjarà

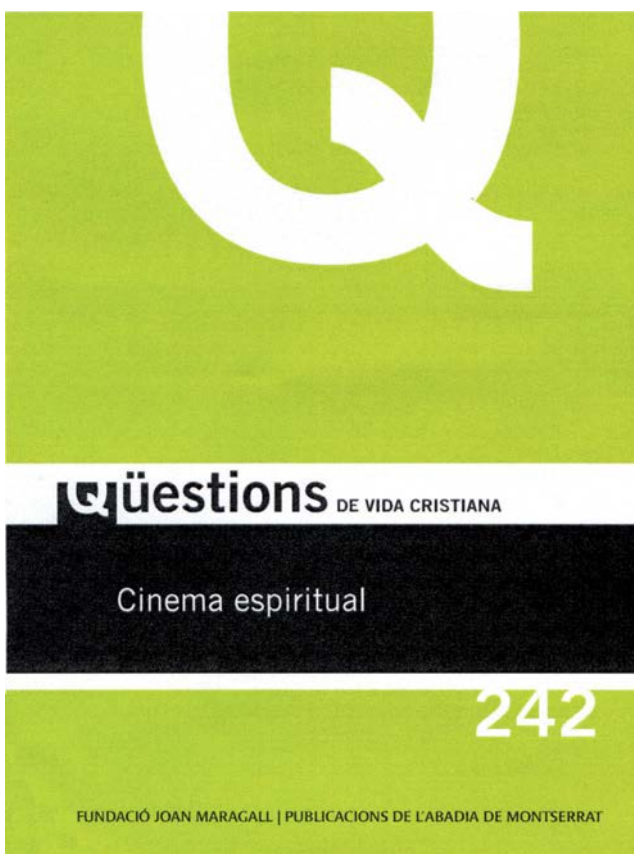
a Girona, a Madrid i a Nova York. Tota la informació és localitzable al web impulsat per l'entitat (www.montsalvatgecompositor.com).

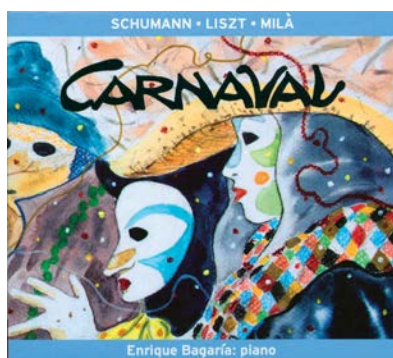
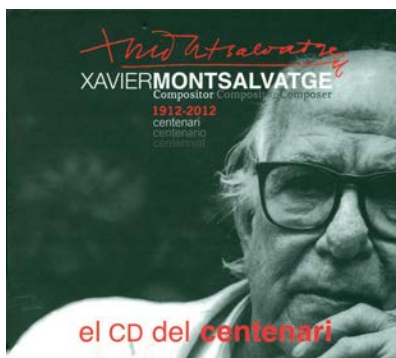
En el camp discogràfic la tasca és igualment ampla, repartida i completa. Warner Classics comercialitzarà l'obra pianística interpretada per Iván Martín i l'obra per a veu i piano per la mezzosoprano Magdalena Llamas, el tenor Pancho Corujo i el pianista Josu Okiñena. Tritó ha reeditat un doble compacte amb interpretacions d'Alícia de Larrocha, Pepe Romero, Marisa Montiel i l'Orquestra de Cadaqués, entre d'altres. Naxos també publicarà l'obra per a violí i piano amb Eva León al violí i Jordi Masó al piano. Fins i tot, el segell alemany Hänssler ha editat un compacte amb tres obres per a solista i orquestra (*Poema concertante*, *Canciones negras*, *Concierto breve*), que és un dels èxits de l'any: per la qualitat musical i per la repercussió internacional de Montsalvatge.

Finalment, l'aportació més significativa l'efectuarà Columna Música, que des dels seus inicis ha estat l'editora pionera en la difusió de l'obra del compositor gironí. Enguany ha anunciat l'edició de l'òpera *Babel 46* en la producció del Gran Teatre del Liceu de la temporada 2003-04, la reedició d'algunes referències exhaurides i la confecció d'un *pack* amb diversos enregistraments orquestrals procedents dels arxius de Catalunya Música. A tot això, cal sumar-hi el CD del Centenari: una excel·lent carta de presentació per a la Fundació Montsalvatge i el compositor en què s'apleguen intèrprets com Frühbeck de Burgos, Victòria dels Àngels i Alícia de Larrocha, entre altres.

d'una jove discogràfica: El Far Blau...

Establerta a Vilanova i la Geltrú, El Far Blau és una productora independent amb la finalitat d'oferir novetats audiovisuals divulgatives, reportatges, entrevistes i documentals. Entre els seus fronts oberts destaca el

vinculat a Leonora Milà (1942), com a compositora i intèrpret, i a músics autòctons. Un exemple és el pianista barceloní Enrique Bagaría, que ha abordat un programa (RTAC CD 020. 74 minuts) amb el *Carnaval Op. 9* de Schumann i el *Carnaval Op. 43* de Milà. Enmig, la «Itàlia» dels *Anys de peregrinatge* de Liszt estableix un pont entre els cent cinquanta anys que separen els dos *Carnavals*, que són subtils miniatures tenyides de referències extramusicals en què Bagaría desplega un discurs amb pinzellades de lluminositat i jovialitat, fluctuant entre la transcendència i el bagatel·lisme en dues obres amb contrastos interns acusats i exigents. Cadascuna remet a un món expressiu i dóna unitat al conjunt entorn d'una fantasia suggeridora i d'un nítid vol poètic.

Més ambiciós és el *pack* de tres compactes (RTAC CD 019. 150 minuts) que agrupa cançó i *lied* català de compositors com Brotons, Milà, Guinovart, Moraleda, Oltra i Besses inspirats en poetes com Martí i Pol, Foix, Pere Quart, Espriu, Goethe. Alguns tenen lletra dels compositors mateixos i també són enregistrats per primera vegada —no s'indica quins ho són i quins no. La recreació també inclou un ample ventall de músics catalans: Marta Mathéu, Assumpta Mateu, Inés Moraleda o Pau Bordas, acompanyats al piano per alguns compositors —sobretot per Antoni Besses— i per Josep Surinyac. Accents, dinàmiques, fraseig, efectes, atacs i entonació semblen ben situats en un ample mostrari creatiu que fluctua del dramatisme a la faceta de *lieder* popular, combinant una heterogeneïtat vinculada a recursos tonals, modals i atonals que evolucionen del melodisme a la prosòdia i al *sprechgesang*. L'edició i el disseny són tan artístics com poc pràctics: els *dijipacks* no tenen un fixador de plàstic i el risc de deteriorament és elevat atesa la fricció amb el cartó en

cas d'ús freqüent; el llibret en tres idiomes no conté els cantables.

i d'una discogràfica madura: quinze anys de Columna Música

Columna Música celebra quinze anys d'activitat. Engegada per Àlex Susanna i posteriorment dirigida per Núria Viladot, és el segell amb més volum de publicació i un dels més ben considerats de l'Estat. Vist amb perspectiva, els tres lustres semblen més aviat poc, però la seva tasca s'aparella a l'ascens de la recuperació patrimonial autòctona en la investigació musicològica. Per aquest motiu té tants primers enregistraments mundials d'obres i intèrprets del país.

Aquesta discogràfica ha evolucionat i s'ha fet un lloc en el mercat amb una varietat de col·leccions referencials: les de Montsalvatge, Mompou i Guinjoan o les de Victòria dels Àngels, Pau Casals, el Palau de la Música Catalana i, els darrers anys, de Juventudes musicales de España. A més, té *hits* puntuals com la integral de cançons i la integral per a cobla de Toldrà, el *Rèquiem* de Brudieu, les obertures de Martín i Soler, la música durant la guerra de Successió, la integral simfònica d'Andrés Gaos o el virtuosisme de Josep Fuster, que és un dels més excel·sos clarinetistes del moment.

La llista és amplíssima i superades les tres-centes referències la perspectiva també mostra l'evolució del sector: de la capsa de plàstic al *dijipack*, la incursió del DVD, la creació de webs, la digitalització del catàleg, etc. Un sector, recordem-ho, amb un mercat ultraselectiu, competitiu i indissociablement vinculat a les subvencions o els patrocini amb uns beneficis escassos. Són els valors culturals i culturals els que impulsen una tasca que ja ocupa un lloc en la historiografia de la música catalana i l'espanyola. Per molts anys, més.